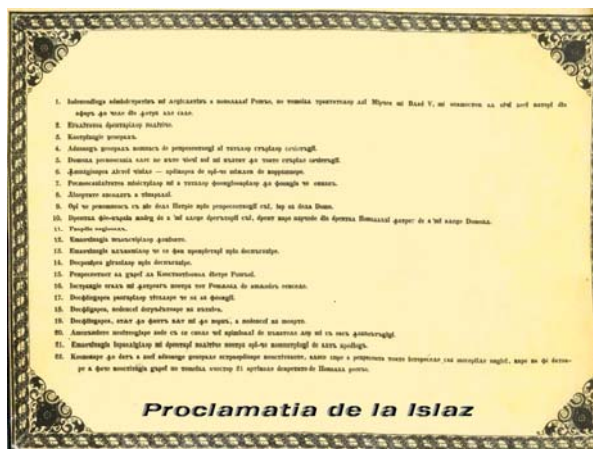

Începuturile partidului

Curentul care a dus la apariția acestui partid pe scena politică românească a fost liberalismul secolului al XIX-lea.

Deși în Moldova și Țara Românească fondul social-economic purtător al liberalismului, burghezia și locuitorii orașelor în general, era slab dezvoltat și constituit din alogeni, negustori și meșteșugari care de regulă erau supuși ai Curților străine, marile schimbări europene nici aici nu rămân fără ecou. Acesta se resimte în rândul unor cărturari, dar și al unei părți a boierimii care receptează îndeosebi idei iluministe și raționaliste, aparținând lui Rousseau, Voltaire, Klopstock, Leibniz, Fénelon, Descartes, Locke etc. Impactul acesta survine atât înainte de revoluția franceză din 1789, cât și după data menționată, contactul în cazul din urma fiind mediat și de emigrația nobiliară care, deși relativ mică și de pe poziții contestate, contribuia la impulsivitatea spiritului public modern în Moldova și Țara Românească. Influența filozofiei luminilor a survenit în cele două principate și prin intermediul Școlii Ardelene.

Ascensiunea liberalismului era facilitată de instituționalizarea învățământului public elementar, dar mai ales de dezvoltarea unei intelectualități de largă orientare europeană. Și dacă românii din Austria, prin școlile și universitățile de la Viena îndeosebi frecventate de unii dintre ei, se puneau în contact cu valorile europene de sorginte germană, cei din Moldova și Țara Românească, prin elevi și studenți trimiși mai ales în Franța, se arătau animați de aceleași aspirații europene.

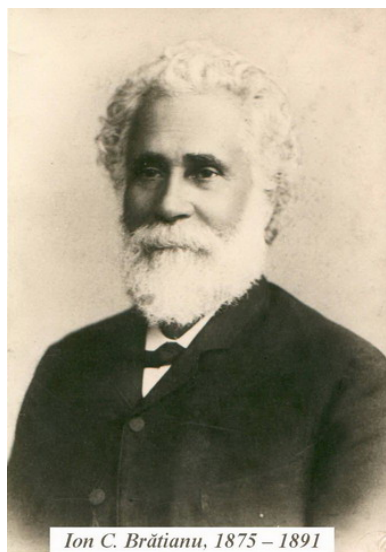
Revoluția din Țara Românească constituie un apogeu al înfăptuirilor românești din 1848. "Constituția" - cum era intitulat programul în 22 de puncte proclamat la Islaz și consacrat la București la 9 și 11 iunie - preconiza un regim liberal-democrat bazat pe un șir de libertăți individuale și de grup, precum și pe abolirea unor privilegii social-economice, asigurând emanciparea și împrăștierea clăcașilor. Prin instituțiile concepute se tindea spre o forma de stat republicană, cu o riguroasă separație a

atribuțiilor politice, dar cu un corp legiuitor rezultat din votul universal.

Promovând naționalismul, constituționalismul și pluralismul politic, doctrina liberală se interferează în aceste aspecte cu cea conservatoare. Concepția politică conservatoare posedă și ea o anumită doză de liberalism, dar chiar în punctele de tangență cu aceasta survineau deosebiri de pondere. În timp ce liberalii vor

să extindă principiile de libertate și egalitate până la baza societății, conservatorii se limitează la vârful acesteia, inclusiv al elitelor intelectuale. Liberalii își propuneau să emancipeze masele populare de orice servitute, înzestrându-le totodată cu drepturi politice. De aici ideea lor de extindere a drepturilor electorale. Curentul liberal sub Cuza este un tot doar ca tendință politică, sub forma unor idei relativ similare în unele probleme fundamentale, dar neomogen din cauza coexistenței diferitelor nuanțe, unele chiar opuse. Ceea ce le dădea liberalilor o deplină unitate consta în admirația față de modelul occidental de organizare instituțional-politică. Semn de unitate era și hotărârea de a imprima procesului de dezvoltare politică un ritm rapid, considerat singura modalitate de sincronizare europeană. Promovarea liberalilor la guvernare până la 24 ianuarie 1862 a fost sporadică și neconcludentă din cauza incapacității de a alcătui majorități datorită nu numai legii electorale restrictive și dezbinărilor dintre ei, ci și lui Cuza care concepea a conduce țara în afara partidelor politice.

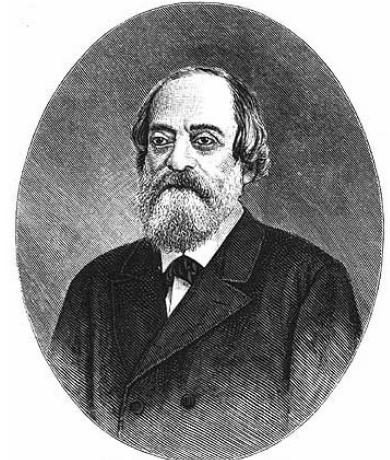
Momentul constituirii partidului

Ion C. Brătianu, 1875 – 1891

Un moment decisiv de raliere liberală l-a constituit campania pentru alegerile parlamentare din aprilie 1875. Încă de la 4 ianuarie 1875, liberalii alcătuiseră un Comitet Central Electoral, cu scopul de coordona activitatea politică în întreaga Românie. Campania politică a liberalilor coalizați nu le-a adus rezultatele scontate în Parlament. Rămăși în opoziție, liderii lor s-au convins că, pentru succesul politic, trebuia să se mai facă un pas înainte spre a se ajunge la fuziune. La 24 mai 1875, Ion C. Brătianu, Mihail Kogălniceanu, A.G. Golescu, Gh. Vernescu, Tache Anastasiu, C. Fusea, Al. Candiano-Popescu, Anastase Stolojan, Gh. Chițu, C.G. Peșacov și N.C. Furculescu, printr-un program întărit de semnături puneau bazele Partidului Național Liberal. Programul menționat, publicat la 4 iunie 1875 în “Alegătorul liber”, nu era o expunere de principii doctrinare, ci o consemnare a unor obiective concrete din perspectiva unei succesiuni guvernamentale. Se accentua astfel dezvoltarea “bunei stări a claselor muncitoare” prin ocrotirea muncii și avutului acestora, combaterea legii tocmelilor agricole spoliatoare pentru țărănime, împrumutarea în surăteilor de la sate și a “mahalagiilor” din orașe, dezvoltarea învățământului public, autonomie comunală. Reuniunile de la Mazar Pașa depășeau cadrul unor contacte dintre parlamentarii liberali, aceștia vizând crearea unei atmosfere favorabile în opinia publică pentru ca, prin presiune, să se forțeze îndepărtarea conservatorilor de la putere.

Liderii liberalismului român deschiseseră, între timp, în coloanele "Românului" o listă de adeziune la partidul constituit. La 5 iunie se insera numele a 25 de membri care alcătuiau Comitetul director. În ordine alfabetică aceștia erau: V. Arvanescu, D. Berindei, Pană Buescu, Ion C. Brătianu, Dumitru Brătianu, dr. Nicolae Kalinderu, Dimitrie Cariagdi, Ion Câmpineanu, M.C. Epureanu, Nicolae Fleva, Mihail Pherekyde, Ion Ghica, Dimitrie Gianni, A.G. Golescu, C. Grădișteanu, Mihail Kogălniceanu, Al. Lupescu, C. Nacu, Remus Opran, Pache Protopopescu, C. A. Rosetti, Eugeniu Stătescu, Dimitrie A. Sturdza, George Vernescu. Numele menționate reprezintă principalele nuanțe liberale care sub raport organizatoric se bazau îndeosebi pe structurile partidului radical al lui I. C. Brătianu și C. A. Rosetti. În lunile iunie și iulie 1875 rețeaua de organizații liberale se diversifica și întindea în întreaga țară, afiliindu-se grupului central inclusiv fracționiștii lui Nicolae Ionescu.

C.A. Rosetti

În titulatura partidului se îngemănau două concepte, național și liberal, care expuneau însuși sensul dezvoltării societății și statului român. Termenul "național" semnifică continuarea procesului de recuperare identitară nu numai sub raportul întregirii statului în atributele suveranității și independenței depline, ci și sub acela al dezvoltării economice, culturale, intelectuale și educaționale. Cuvântul "liberal" exprima natura regimului social – economic și politic instituțional bazat pe proprietate și libertate, prin căutarea permanentă a unui echilibru între diferitele clase ale societății. Denumirea partidului reprezintă deci o chintesență istorică a două curente de gândire politică românească din care s-a întrupat statul român modern, ele contopindu-se și regăsindu-se în ideologia și practica unui partid care, după 1866, a devenit vehiculul politic al procesului de modernizare a României. S-a ajuns la promovarea la cârma țării a guvernului M.C. Epureanu, cu Kogălniceanu la externe, Gh. Vernescu la interne, I.C. Brătianu la Finanțe, Gh. Chițu la Culte și Instrucțiune Publică, colonelul Slăniceanu la Război.

Guvernul liberal era o expresie a coaliției de la Mazar Pașa, în care președintele de Consiliu, Manolache Costache Epureanu, un conservator moderat, avea rolul de garant al unei tranziții line dinspre conservatorismul cu multe înfăptuiri restaurator-regulamentare spre un liberalism ponderat. Prin acest guvern România intra într-o fază decisivă a dezvoltării sale social-economice și politic-instituționale.

Perioada interbelică

Ion I. C. Brătianu, 1909 – 1927

Liberalii au continuat, în schimb, să joace un important rol politic, reprezentând în practică cel mai puternic partid politic al perioadei interbelice. Ei au condus neîntrerupt din 1914 și până în 1919 (cu o scurtă întrerupere între martie-noiembrie 1918), când, asemenea altor partide liberale europene, au pierdut alegerile organizate de ei pe baza votului universal. După o scurtă perioadă de organizare și de extindere în teritoriile nou alipite, liberalii s-au reîntors la putere, cârmuind cu autoritate între 1922-1928 (cu o întrerupere între martie 1926 și iunie 1927) și 1933-1937. Perioada 1922-1926 a fost probabil epoca celor mai mari succese liberale, guvernul lui Ion I. C. Brătianu rezolvând cu pricepere problemele dificile ale organizării noului stat întregit, ale unificării celor 4 regiuni, atât din punct de vedere administrativ cât și cel legislativ; au fost de asemenea anii refacerii economice și ai aplicării reformelor; s-a adoptat o nouă constituție. Se poate socoti că, în 1926, Partidul Liberal se află în culmea puterii și influenței sale, încheindu-și o misiune istorică începută în 1848.

Perioada comunistă

Activitatea PNL a fost suspendată între 1938 și 1944, an în care și-a reluat activitatea, doar până la dizolvarea de către comuniști în noiembrie 1947. Membrii partidului au urmat să fie închiși la Sighet, Aiud, Jilava, Gherla, Botoșani, Râmnicu Sărat, sau în lagărele de muncă propagandistă de la Bicz sau Canalul Dunăre-Marea Neagră.

PNL s-a implicat în istoria sa în mai multe evenimente ce aveau să devină semnificative pentru România, în special obținerea independenței în 1877, construirea Regatului României în 1881, războiul de reîntregire națională (crearea României Mari) în 1918, reforma agrară în 1921 și relansarea economică după criza mondială din 1929 - 1933.

După 1989

După Revoluția din 1989, PNL a fost reînființat de Dan Amedeo Lăzărescu, Nicolae Enescu, I.V. Săndulescu, Sorin Bottez ș.a., primul său președinte fiind Radu Câmpeanu. La alegerile din 20 mai 1990, PNL a obținut 39 de mandate parlamentare. La începutul anilor '90 partidul a cunoscut mai multe sciziuni. Prima s-a produs la 23 iulie 1990, când s-a creat Partidul Național Liberal - Aripa Tânără (PNL-AT), din comitetul de inițiativă făcând parte Călin Popescu Tăriceanu, Andrei Chiliman, Radu Boroianu, Dinu Patriciu etc. În aprilie 1991, PNL-AT semnează Carta pentru Reformă și Democrație, intrând în guvernul Roman remaniat (Dinu Patriciu fiind Ministrul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului).

Dupa căderea guvernului Roman (septembrie 1991), în perioada octombrie 1991 - noiembrie 1992, PNL participă la guvernare cu FSN sub conducerea independentului Theodor Stolojan. PNL a avut în Guvernul Stolojan 3 miniștri (George Danielescu - Ministrul Economiei și Finanțelor, Mircea Ionescu-Quintus - Ministrul Justiției și Dan Constantinescu - Ministrul Industriilor), un secretar de stat-membru al guvernului (Emil Tocaci - la Ministerul Învățământului și Științei) și 7 sub-secretari de stat.

Pentru a contracara FSN, la 26 noiembrie 1991 s-a constituit Convenția Democratică din România (CDR), pe baza unui protocol semnat de partidele membre ale Convenției Naționale pentru Instaurarea Democrației (PNT-CD, PNL, Partidul Social Democrat Român, Partidul Ecologist Român, Partidul Alianța Civică și UDMR), precum și de alte formațiuni politice și civice din cadrul Forumului Democratic Antitotalitar din România: Partidul Unității Democratice, Uniunea Democrat-Creștină, Alianța Civică, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, Solidaritatea Universitară, Asociația „21 Decembrie”, Mișcarea România Viitoare, Sindicatul Politic „Fraternitatea”, Uniunea Mondială a Românilor Liberi.

În aprilie 1992 PNL a hotărât părăsirea CDR, ceea ce a prilejuit o nouă scindare a partidului, din care s-a desprins gruparea denumită Partidul Național Liberal – Convenția Democratică, sub conducerea lui Nicolae Cerveni, care a rămas în cadrul alianței. Pe 14 septembrie 1992, 3 senatori și 11 deputați înființează Consiliul pentru Refacerea PNL, cu sediul la Iași, militând pentru unitatea forțelor liberale. Opțiunea PNL de părăsire a CDR s-a dovedit o eroare strategică, consecința ei fiind un rezultat sub pragul electoral și rămânerea în afara Parlamentului în intervalul 1992-1996.

În 1993, în fruntea partidului este ales Mircea Ionescu-Quintus. După alegerile din 1996, PNL, revenit în Convenția Democrată Română, a intrat în Parlamentul României cu 17 senatori și 27 de deputați.

În 1998, PNL fuzionează cu Partidul Alianței Civice (PAC). În martie 1999, Partidul Național Liberal este admis în Internaționala Liberală, iar președintele partidului devine vicepreședinte al Internaționalei.

Cu puțin înainte de alegerile din 2000, PNL se retrage din CDR, obligînd Convenția să intre în alegeri cu numele CDR 2000 și își prezintă un candidat propriu la alegerile prezidențiale - Theodor Stolojan. Această strategie a dat roade, PNL intrînd în parlament cu 13 senatori și 30 de deputați, spre deosebire de CDR, care a decontat nerealizările administrației CDR-PD-UDMR.

În 2003, PNL și PD au creat o alianță pentru alegerile din 2004 sub sigla D.A., Dreptate și Adevăr. Alianța l-a desemnat pe Theodor Stolojan drept candidat pentru președinția României. Pe 3 octombrie 2004, cu mai puțin de două luni înainte de alegeri, Stolojan a declarat că se retrage din cursa electorală invocând probleme de sănătate, renunțând totodată și la președinția PNL. El a delegat atribuțiunile de președinte lui Călin Popescu Tăriceanu, vicepreședinte al partidului. Acesta a devenit prim-ministru pînă la alegerile parlamentare din 2008. Călin Popescu Tăriceanu a condus Partidul Național Liberal pînă în anul 2009.

În octombrie 2006, un grup de membri și foști membri ai partidului, condus de foștii președinți Theodor Stolojan și Valeriu Stoica, cunoscuți de presă ca apropiați ai președintelui Traian Băsescu și susținători ai apropiierii de Partidul Democrat, au lansat așa-numita „Platformă liberală”, optînd să înființeze o altă formațiune politică, PLD, care a avut o viață efemeră, fuzionînd cu PD.

La alegerile locale din 2008 s-a clasat pe locul al III-lea ca număr de voturi obținute (ca. 19%). PNL a obținut conducerea consiliilor județene în 5 județe (Bihor, Brașov, Călărași, Giurgiu și Hunedoara), respectiv mandate de primar în municipiile Bacău, Baia Mare, Câmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Deva, Giurgiu, Rosiorii de Vede, Medgidia, Oradea, Zalău, Calarași si Oltenița (în alianța cu PNȚ-CD)

La alegerile legislative din 2008 PNL s-a clasat pe locul al III-lea ca număr de voturi și mandat (93 de mandate). În urma alegerilor și a negocierilor ce au urmat a intrat în opoziție.

În martie 2009 Partidul Național Liberal și-a schimbat conducerea în cadrul Congresului Extraordinar, președintele ales al PNL fiind Crin Antonescu.

La alegerile prezidențiale din 22 noiembrie 2009, candidatul din partea PNL a fost Crin Antonescu, președintele partidului, care a obținut cel mai bun rezultat din istoria partidului: 22,02% din numărul de voturi valabil exprimate.